

Baltijas Semfohpis.

Īnahl Jelgavā ik nedēlas.

Makšā bez pēfubhtifšanas: no 1. Maija līdz gada galam 1875 — 1 r. 50 l.; par gadu 2 r., par pusgadu 1 r. 10 l., par 3 mēn. 60 l., ar pēfubhtifšanu: no 1. Maija līdz gada galam 1875 — 2 r.; par gadu 2 r. 50 l., par pusgadu 1 r. 40 l. un par 3 mēnešiem 90 l.

Redakcija un ekspedīcija Katoku eelā № 2. — Studinajumus peenem S. Allunana l. grabmatu bohde, Katoku eelā № 8.

№ 29.

Trešchdeenā, 12. Nowembri.

1875.

Rahditajs: Kuldīga; Relatīgai notikumam Kursēmē; No Jaunpils Kursēmē; No Rihgas; No Dubles; No Turkeitānas; Pebrnawas avr. preefch-šimes meh- dereščana; No Rihgas; No Leburgas; No Dohbeles; Erihtal; Atbilde D. Kronberg l; Atbilde „lahdam Widjemneelam“; Semes faga tawofšana preefch li eem; Lūkuma semk. beedriba; Lūkuma un netilkuma alga; Bahras; Brezjis un Swingulis; Atfautščanahs; Kad esma Tawā tuwumā; Atbildes; Studinajumi.

Sinas.

Kuldīga. „Balt. Semf.“ šinaja, ka Kursemes pilsehtōs un meestōs gruntsgabali preefch namu buhwefšanas fah-koht peetruht, ihpafchi Sabili peeminedams. To paschu waram sinoht no Kuldigas, zif leeliskahm tē tohy buhwets; reta eela kur nebuhwē. Jaunakahs buhwes apskatoht, waram pahrleezinātees, ka Kuldīga ahtreem fohkeem dohdahs us preefchu. Pee katra jaunusbuhweta nama sinams neapstahšimees, tik kahdas weetas peeminesim, kuras ihpafchi eewehrojamas. Wairāk gadu pastahwofchais Hirschmana un dehla leelais fchujamu adatu fabrikis, kur pehrn ari mifina un dšelsleetawa un dreijasčhana eerikteta. Newaram aismiršt nepeeminetu gimnastiju, zaur kuru Kuldīga wifadā attihstibā peenemahs; dasčas familijas tik behrnu fshofshanas dehl aiseet us pilsehtu dšihwoht, zaur ko eedfshwotaju flaits eet wairumā, tāpat ari dšihwoflu truhkums rahdahs, kuru nowehrst gribedami, kam ween eespehjas, pehrf gruntes un buhwē brangus jo brangus namus. Tā ari amatneeku un strahdneeku jo deenas wairāk wajaga. Zaur leelaku eedfshwotaju flaitu ari us tirgu eewefshahm prezhem gadahs wairāk pirzeju.

Kuldigai un wifai apfahrtei Wentas labajā pusē ir par leelu fwehtibu flawenais Wentas tilts, kuru tik pehrn rudenī zeen. Gubernatora kunga klahthufshanaī brauzejeem atwehra. Wentaspile ir tuwaka ohstas pilsehta, kur apfahrt Kuldigu efoschu pagastu fainneeki fawu labibu aifwed; kad pee Kuldigas wehl nebij tilta, tad bija tihri behdas, ar smageem wefumeem pahr plohtu pahrzeltees. W.W.

Relatīgai notikumam Kursēmē. 16. Septembrī nodega līdz pamatam Brunnesmuisčas (Brunnen) Witanstky mahjā kahda weza ehka, kurā kahds išeenejs saldats dšihwoja. Kaut gan dšehseju netruhka, tad tomehr neisdewahs ugumi sawaldihst, kamehr ehka bija līdz pamatam nodegufe. Skahde efohst us 90 rubleem aprehlinata. Kā uguns zehlees, newar flaidri sinahst, bet kā dohmajams, faplihufse krahne buhs wainiga bijufe. — 4. Oktobri Dweetes Swille mahjās pafahrahš weza saldata seewa, Katarine Woronekli, kas diwi gadus bija meefigi un garīgi wahja. Wina bija pratufe wihru un behrnus no mahjas iifubhtihst un tad nama durwis no eefchpufes aifflehgufe,

lai wina fawā nodohmā netaytu aifkaweta. — 19. Oktobri Sermites kalps, Jahnis Akermanis, nokritis Kohlawas krohga tuwumā no wefuma, ar kuru tas us Leepaju brauzis, un samaitajis zaur to fawu gihmi tā, ka kreisā gihma pufe no mutes līdz ausim bijufe gluschī noschkelta, un kas laikam tadeht notizis, ka kahds rats buhs pahr wina gihmi gabjis. Relatīgai tapa us Grobines lasareti aifwests, kur winsch nakti no 23. us 24. Oktobri nomira. — 23. Oktobri tapa dšelszeta usraugs Kuprinsky's us Kalkuhnes-Radsiwilifcheka dšelszeta, Jelowka stanzijas tuwumā, no ratu-rindas aigrahbts, gar semi parauts un us weetas nofists. — Nakti no 24. us 25. Oktobri strandajahs pee Domešnejas Wahzu kugis „Johann“, kurfch no kapteina Koettgera wadihts ar 2123 linu-fchflu muzahm no Rihgas us Genfī brauja. Kuga ruhme efohst jau trihs pehdi uhdens un tadeht maša zeriba to no sekluma nostumt. — Lowidas mešā (Illustres aprinki) ir kahda wihra lihks atrasts nabadīgā apgehrbā un pehz iiflata 60 gadu wezs, kurfch pehz aprinka ahrstes apleezinasčanas deht aulfstuma nomiris. Līdz fchim nau wehl atrasts, kur tas peederigs.

No Jaunpils, Kursēmē. Lasjis Balt. Semf. 26. Nr. no 22. Oktobri 1875 „no Jaunpils, Kursēmē“ gribetu ar fcho pawehstihst, ka nemahku teikt, waj tas tur minehts puifis 1 r. „no mahju meitas tapinajis, ar ko makfahst mahzitajam par Deewa luhgščhanu“ waj nē, bet to mahku gan teikt, ka manas azis fcho rubuli nau redsejufčas un ka wifa Jaunpils draudse — laikam ari zeen. rakstitajs — to sen gadeem sin, ka par tahdahm iifludinasčanahm nau- das nekemu. Ja tad pee tam zeen. redakcija kahdas pefshmesčanas peelikafi klahst no aifmakfatabm Deewa luhgščhanahm, kas teef līdzsinatas muhka Težela grehku-peedohščanas zedelem, tad man us to ja-atbild: waj Lutera draudses aifluhgščšanas, kas no Deewa neween atkautas, bet ari pawehletas (1. Tim. 2. 1), kahdā leetā buhtu līdzsinajamas tam neleetigam tumfibas darbam, kas Lutera laikōs notizis ar Težela naudas zedelem, to lai pahrspreefch tee, kas tahs leetas iifin — man netihl par to lihwetees; bet to, bes wainas aifstikts, lai gan meeru mihledams, newaru pamest neminetu: kas tas tahds biifis, kas pa pahrs kapeiku jeb rublu jemi no pohsta un firds apsinasčanas lahsteem gribejis atfwabinatees, to faproht katrs lasitajs, bet kam tad eefch fchihš līdzibas paleef Težela amats un darbs? Ja weena

lihdſibas dala isnahl riktigi — un ta ohtra? Es negribu un newaru tizeht, ka zeen. redakzija man gribejusi likt kophä ar scho nesklaidru tumſibas behrnu un mani daricht par wina beedru un radineeku, bet ja wina to nau gribejusi, tad winai wajjadseja ſawus wahrduſ biſchki ſawadaki likt. Kä wini tagad ſtahw, tad lai grohſa un greeſch lä grib, wini ſkan netihkami auſis un uſaizina uſ pretirunaſchenu ari tahdu, kaſ mahl panest un labpraht ne-eejauzahſ ſpalwu-ſarä. Lai zeen. redakzija neſaka: kam tu laſi, kaſ tur neſtahw? Es ne-efmu weenigais, kaſ to iſlaſijis no ſchihſ lihdſibas: un ſawa wahrda un ſawa amata gohdu grib kaſtrſ patureht ſpohſchu neween preekſch Deewa, bet ari preekſch zilwekeem, ſewiſchki taſ, kaſ par wadoni eekſch garigahm leetahm liktſ daudſ tuhſtoſchahm dwehſetu. Kaſ drukahſ, taſ drukahſ un nem ſawu zelu pa paſauli un pamet pehdas. Waj nebuhs ſcheit negriboht rakſtitajam ſpalwa nogahjuſi greiſi?

A. Bernewiſ, Jaunpils mahzitajſ.

Maſ ruhmeſ dehl mehſ uſ ſcho rakſteenu atbildeſim nahkoſchä numurä.

Redakzija.

No Rihgas ſino. ka ar andeli wehl eet wahji un ka zenas wehl nau nekä pamanami zehluſchahſ. Turpreti rudſi, kaſ 120 mahrz. ſwer, tapa wairäk pahrdohſti, — kanepu-ſehklaſ tapa peepraſitaſ un tapa kahdaſ 15,000 muzas pahrdohſtaſ, 110—112 kap. par muzu. Linuſehklu zena kritaſ atkal tadehl, ka daudſ tapa peeweſtſ un maſſä tagad frohna linuſehklaſ 9¹/₄—9³/₄ rubl. par muzu un tava kahdi tuhſtoſchi muzu pahrdohſti. Lihdſ tagad ir peeweſtſ kahdaſ 140,000 muzas, no kurahm 102,000 nopakataſ. Linu peepraſijumſ arweenu wehl trubka. Kanepeju tika maſa dala pahrdohſtſ. Zeramaſ, ka ar deenwiduſ-wakara wehju mumſ atnahkſ kahdi ſehgeſu kugi, preekſch kureem malka gaida, ko Anglija, Holandija un Franziya peepraſijjuſchi.

No Rihgas. Generalgubernatora kungſ, Firſtſ Ba-gration ir 1. Nowembri atkal pahrbrauziſ.

No Tuhlaſ. Kreewu awiſei „Goloſ“ tohp rakſtihtſ par nelaimes atgadijumu uſ Reſchl-Wetmajas diſeſzela. Lokomotive noſlihdejuſe no ſchkeenehm un nogahſuſehſ ſahnus. Winai lihdiſi noſlihdejuſchi ari maſak jeb wairäk ſaſkabhetei wagoni. Diwi paſaſcheeri bijuſchi uſ weetaſ pagalam un deſmit eewainoti, no kureem trihſ eſohſt jau miruſchi. Tiklihdiſ, ka par ſcho nelaimi wehſtſ uſ Tuhlu nogahjuſi, tad tuliu gubernatorſ un biſkapaſ ſteiguſcheeſ turpu.

No Turkeſtanaſ tohp wehſtihtſ, ka Kolandeaſ karaſpehka wirſkomandeeraſ v. Kaufmann eſohſt preekſch Kreewijaſ Walſtſ jaunu ſemeſ gabalu eenehmis un prohti no Sir-Darja upeſ labäſ puſeſ lihdiſ Marges upei, kureſch lihdiſ ſchjim Kolandeaſ kahnam (waldneekam) peederejiſ.

Behrnawaſ aprinka Igaunu ſemkophibaſ beedribaſ ſapulze 11. Oktobri, beedribaſ preekſchneekſ, ſemeſ ihpaſch-neekſ G. N. Jakobſonſ iſteiza beedribai, ka wini preekſch-ſihmeſ mohdereſchana pehſ Schwarzga metodeſ, kura ſchogad uſbuhweta, buhſchoht lihdiſ nahkamam pawaſaram pilnigi eetaiſita, un tur buhſchoht jaunaſ meitaſ mahziht tä teoretikſi, lä praktiſki wiſäſ mohdereſchanaſ daläſ. Beedriba noſpreeda ſcho mohdereſchenu par Behrnawaſ aprinka Igaunu ſemkophibaſ beedribaſ preekſchſihmeſ mohdereſchenu noſaukt, kuru wini nodohmä ar laiku par pilnigu preekſchſihmeſ ſaimneezi bu eetaiſiht.

No Rihgas. Zitg. ſ. St. u. L. rakſta, ka nahkoſchä feſtdeena 8. Nowembr. tapſchoht leelaſ gildeſ augſchſahlä bale iſrihkota. kuraſ eenahſchanaſ nahſſchoht tahdeem politechnikas ſtudenteem par labu, kuri ar ſawu naudu neſpehſ ſtudeereht.

No Lehdurgaſ (Widſeme). Zitgahjuſchaaſ nedelaſ numurä tikahm wehſtijjuſchi, ka Lehdurgaſ draudſe tohpohſt lohpu aiſſtahwefchanaſ beedriba zelta. Tagad ſcho wehſti turpinadami peeminam, ka ſchi beedriba ſawä ohtra ſapulze (Mijaſchda 25. Oktobri 1875) 23 beedreem klahteſoſcheem iſwehlejuſe tahdu preekſchneezi bu:

- 1) par beedribaſ preekſchneeku Mijaſchu Pahterneek mah-jaſ ihpaſchneeku T. Rohſit k.;
- 2) par preekſchneeka weetneezi, beedribaſ dibinataju Eliſi Schirren jaunkundſi;
- 3) par rakſtu-wedeju Widriſchu pag. ſkohlota ju M. Andermana k.;
- 4) par kuſeeri Lehdurgaſ pag. ſkohlota ju J. Wiſtluſ k.

Breekſchneezi bu lika preekſchä ſapulzei to jautajumu, lä un uſ kahdu wiſſi buhtu preekſch ſlimeem lohpeem pa-twehſme (Wihl) eetaiſama. Uſ to Schirren jaunkundſe apſohlijahſ ruhpeteeſ, ka wahji lohpi atrohd winaaſ ſtaſkdaſ un kuhſtiſ apkophſchenu. ſchi apſohliſchana tika no wiſeem beedreem ar preeku uſnemta. Noſpreeda ik pa diwi mehneſcheem weenreiſ ſapulzeteeeſ.

Par Dohbeleaſ ſeeweſchu rohkdarbu iſſtahdi kahda Lihwbehſneeze rakſtija „Balt. Semkophi“ Nr. 19. un 23. ſch. g., apwajadamahſ, waj ta preekſch tahſ dibinata komiteja wehl paſtahwohſt un waj leeta pate ari eihoht uſ preekſchu? Man tagad eeſpehjamſ, ſklaidrakaaſ ſinaſ par ſcho iſſtahdi paſneegt.

Breekſch kahdeem ſeſchi un wehl wairäk gadeem Dohbelneeki weda un peeſohpa ſawä ſtarvā daudſ ſabeedrigaku diſhwi, ne lä tagad. Tad kahdaſ ſchetri un wairäk reiſeſ par gadu jaunkundſeſ un kundſeſ iſ leeklungu kahrtaaſ ſapulzejahſ Dohbelä, tureja ſawaaſ maſaaſ rohkdarbu iſſtahdeſ, uſ kurahm tahſ tad ſawuſ raſchojumuſ pahrdewa (preekſch kahda labdariga noluhka. Redakzija) un pahrdaiſhadahm labahm leetahm aprunajahſ. Pehſ kahda laika ſchihſ ſauahſchanaſ iſnihka. Breekſch kahdeem diwi gadeem, agrakajahſ leekkundſeſ bij atkal pehſ ilgafa laika Dohbelä ſatikuſchahſ un ſademuſchahſ ihpaſchä komiteja kophä, gribedamaſ nu jo leelaku, wiſpahrigi derigu ſeeweſchu rohkdarbu iſſtahdi Dohbelä iſrihkoht. Spreedumi par iſſtahdi bij jau labi uſ preekſchu gahjuſchi, bet neſinu, kadeht tahſ komitejaſ dahmaaſ pehrnä gada atkal iſſchkihraſ. Weidohſt, kur nu ſchi iſſtahde zaur „Balt. Semkophi“ atkal lä wiſpahrigi deriga Dohbeleaſ apgabala eediſhwotaju atminä tapuſe ſaulka, diſirdu, ka zeen. Dohbeleaſ Wahzu mahzitaja Bielenſteina zeenmahte ſcho iſſtahdeſ iſrihkoſchenu nemſchoht ſawä rohka un wediſchoht tahlat uſ galu. Tik daudſ eſmu ſchoreiſ par Dohbeleaſ ſeeweſchu rohkdarbu iſſtahdi dabujuſe ſinaht; ja man iſdohſeeſ, lä gan zeru, uſ preekſchu par to wairäk ko diſirdeht, tad nekaweſchohſ, to „Baltijaſ Semkophim“ atkal paſinoht.

Kahda Schkibeneeze.

Saimneezibas nodata.

Trichini.

Ne var weenu wahjibu jaunakā laikā nau tik daudī runatš kà par trichineem; ſchi wahjiba noleek daſchu labu ſlimju gultā, beš kahdas zeribas uš atweſekofchanohš. Mums wehl ir labā peeminā kahdš no ſenakeem Balt. wehſtn. numureem, kaš ſinoja, ka Maſſawā ir wairāk zilweku, kuru ſtarpā ar weenš dakteriš ar ſawu ſeewu, ar trichineem nomiruſchi. Lai gan ſchi wahjiba parahdahš retōš gadijumōš, tad tomehr wina ir breeſmiga, it ihpaſchi pee maſak mahzitahm lauſchu ſchkirahm, jo winas ſihmeš ir gauſchi gruhti paſihſtamaš uu pilnigi tahš war uſſinaht tik pehž dſihwneeka nahweš zaur mikroſkopa peepalihdſibu.

Zilwekš ſaſlimſt ar trichineem zaur zuhkaš galaš leetoſchanu. Zuhkaš, ſaſirguſchaš ar trichineem, pirmāš deenāš ir maſak ehdraš, nemeerigaš, rohł ſalmuš, tad parahdahš neilga zaureeſchana, kaš mainahš ar zeeteem iſfahrnijumeem; tablak-eeſchana paleek neſtingra, kuſtoni daudī gul, ſtahw ar eelektu muguru un ſaudē ehſchanaš gribu; pehž tam tohp ehđri, ehđ labi un paleelinahš pat ſwarā. Lai gan ſchahš ſihmeš ir deeſgan labi nomanamaš, tad tomehr zaur tahm newar uſſinaht trichinuš, jo winas tahdā paſchā weidā parahdahš ar pee daudī zitahm wahjibahm.

Trichini ir maſi ſpiraligi iſwidamameeš dſihwneeki, ap-wilkti ar kaſka tſchaulu, kurā tee gul kà kaſpelā; wini at-rohdahš pa leelakai daſai mehlē, dioſgramā, kunga, riħleš un ar wehl kahdōš zitōš muſkulōš.

Maħrſteſchanaš no trichineem ir gauſchi gruhta jeb ar pawiſam ne-eeſpehjana, tadehł tad ſcho riudinu noluhš ir eepaſihſtinaht zeen. laſitajuš ar teem nolihgumeem, zaur kureem ir eeſpehjanaš no ſchiš breeſmigaš ſlimibaš iſſar-gateeš. Zilwekš, kà mehš jau teizam, ſaſlimſt ar trichi-neem tik zaur zuhkaš-galaš ehſchanu, tadehł tad wiſa muhſu uſmaniba ir jagreeſch uš pehdigo. Pilſehtāš, kur zuhkaš-gata tohp no polizejaš pahraudſita, ja trichinuš atkrahj, tahš pahrdohſchana teek aiſleegta, bet uš ſemehm mehš ne-eſam ne zaur polizeju pret trichineem apdrohſchi-nati, ne ar paſchi ſpehjam tohš uſſinaht, jo zil weetāš uš ſemehm ir mikroſkopi zaur kureem weenigi eeſpehjanaš trichinuš paſihł? Tadehł tad mums ir jarauga ziti iſſar-ga-ſchanaš lihđſekli; ſchee lihđſekli ir ruhpiġa galaš wahri-ſchana waj ar zepſchana, ta ka taui neatleek nekahdas jehlaš weetas, zaur ko trichini tohp pilnigi nogalinati; ſchohš abuš lihđſektuš ruhpiġi iſpildoht mehš eſam pilnigi ap-drohſchinati pret trichineem.

No kureeneš tad gan eeteek trichini galā? Uš ſcho mums ja-atbild: tāpat kà ziti pee ſchiš ſugaš peederedami para-ſiti — no ahreeneš, zaur baribu. Trichinuš atrada pee ſchurkrahm, tadehł war buht ka no paſchu ſchurku jeb ar winu iſfahrnijumu leetaſchanaš zuhkaš ar trichineem ſa-ſirgſt. Zuhkaš ſaſirgſt ar trichineem ar zaur zilweku iſ-fahrnijumu ehſchanu, ja teem ir bijuſchi trichini, tadehł kuſtonuš waijaga ruhpiġi no no-eetamahm weetahm atturehł.

Zuhkaš ſaſirgſt zaur zilweku iſfahrnijumu leetaſchanu ar weenu zitu ſlimibu, prohti ar „ſinneem“, kaš ar ir deeſgan bree-ſmiga, jo zaur ſinnaināš galaš ehſchanu, kà mums ſinamš, zilweka eekſchāš attihſtahš „ſeliterš.“ *) —nš.

Atbilde uš jautajumu „Balt. Semk.“ 21. Nr., D. Kronberga k., Falzgrahwē.

1. jautajumš. Zaur ko taš noteek, ka ſtarp kwee-ſcheem (pubreem) tee melnee kweeſchi, puhſliſchi aug, un zaur tam pee iſkuluſchanaš teek ari tihree graudi apkeſhiti, un turklat wehl tahdš lauķš maš graudu iſdohd? Waj pee tam ſehkla, waj ſeme, kur teek ſehtš, ſehjamaš laiķš, jeb gaiſš wainigi?

Atbilde. Mahjiti wihri, kaš nopuhlejahš ſehrgaš, kaš muhſu labibaš ſorteš nomaitā, iſdibinaht, nau wehl weenā prahtā, zaur ko ihſten brantš (Brand, melplaukaš) pee kweeſcheem zelahš.

Daſchi dohma, ka zehloniš meklejamaš nederigā gaiſā ſeedu laikā, kaš par aukſtš jeb ari par ſlapjſch, tā ka ne-war augi pareiſi noſeedeht, zaur ko ne wairš labi graudi, bet daudī wahrpāš melplauki attihſtahš. Mineta ſehrga zeloteeš ari no ſemeš, kaš par ſlapju (aukſtu) un kur wiſaš wahrpāš neſpehž ſpehžigi attihſtiteeš, un tahdaš neattihſti-juſchahš iſdohd ſamaitatuš auguš.

Tāpat no priſcheem mehſleem, kaš no melplauku ſal-meem ſagatawoti, brantš daudſreiš pee augeem eerohdahš.

Zaur ſeklu ſehklaš eeſtrahdaſchanu graudi ſateekahš ar branta (melplauku ſehnitehm), kaš wairāk ſemeš wirſkahrtā attihſtahš, un zaur to dabo brantu. Pee branta ar war buht wainiga par wehla ſehſchana, kur laiķš alaſchin ſlap-jahķš attrahpahš, ne kà agrakā laikā, jo ſlapjakā ſehklaš laikā mehđš graudi arween drihlał no branta tiht aiſkerti.

Ja nu no ſchihm peeminetahm leetahm paſargaeſeš, kaš brantam palihđš attihſtiteeš, tad ari maſak zaur brantu zeetiħš.

Ja kahdureiš atgaditoħš, ka tahda melplauku ſehkla buhtu jaſehj, tad wina uš wiſu wihſi preekſch ſehſchanaš jabeizē, kaš tā iſdaramš: Nem 1 mahzjumu ſitriola (Kupfer-vitriol), ſagruhd to ſmalli, tad iſkauſē to karſtā uhdeni. (Seber toħweri 4—4½ puhru kweeſchu, uſleij to iſkauſetu vitriola uhdeni wirſū, un peeleiġ wehl tik daudī aukſta uhdena klat, ka uhdenš 4—5 zolli toħweri ſtahw pahri par teem kweeſcheem. Leer nu tai ſehklai eekſch ta uhdena 12 ſtundaš tā ſahweht, to paſchu wehl pa to laiku 4—5 reiſeš zaurimaiſidamaš, kur katru reiſ tohš weeglakohš grauduš, kaš pahr wirſu ſazelahš, buhš noſmelt.

Kad nu taš peeminehtš laiķš pagahjiš, tad nolaid uhdeni, iſber ſehklu uš grihdu, un alaſch to zaurmaiſidamaš kauj ſehklai tā 24 ſtundaš ſahweht, lai noſchuhſt, tad wareſi to iſſeht.

Ari war melplauku ſehklu zitadā wihſē beizeht, bet kad nu vitriolš par to labako lihđſekli pret melplauku kwee-ſcheem atraſtš, kà tē apalkſchā redſeſim, tad ari ta beize-ſchana uš zitadu wihſi ſchē nau ſihkaki aprakſhita.

Einamš, ka derehš labak ſehklu no weſeleem laukeem eegahdateeš, kur brantš nemehđš uſkriſt, jo iſprohwetaji

*) Bahr „ſelitru“ kaddā nahloſchā reiſē.

starp wēselu un melnplauku sehllu atraduschi schahdu star-
pibu:

Wesela sehlla, — bes beizeschanas, ir gads, kas daudf
maf preekšč augu attihstichanas derigi — ari weselus
graudus isdemuse.

No branta aisuemta melnplauku sehlla bes beize-	Pr. m. gr.
schanas ir isdemuse melnplauku graudu prozentes	40 $\frac{9}{100}$
sehlla, kas ar kalkeem beizeta	11 $\frac{1}{4}$
sehlla, kas til skaidra uhdeni masgata	7 $\frac{1}{5}$
sehlla, kas ar kalkeem un arseniku beizeta	6 $\frac{9}{100}$
sehlla, kas ar kalkeem un juhras-sahli beizeta	5 $\frac{28}{100}$
sehlla, kas ar sehwele-slahbo soda beizeta	2 $\frac{4}{10}$
sehlla, kas ar vitriolu beizeta	2 $\frac{4}{100}$
sehlla, kas ar vitrioli un juhras-sahli beizeta	$\frac{43}{50}$

2. jautajums. Bahr superfosfatu sehshanu zeeta
mahla semē.

Atbilde. Ari es neesmu zeeta mahla semē (un kas
turklahst wehl sausa), nekahdu augu paslubinaschanu zaur
superfosfatu panahzis, bet tas man leekahs daudseem wehl
nepasihstams atradums, ka sehja no zirtejem teef zaur
superfosfatu aissargata. — Deretu to wehl tahlak is-
prohweht.

Za Kronberg k. gribetu schini leeta man pecheedrotees,
preekšč zeetas mahla semes derigohs skunstigus mehslus
isprohweht, (jo esmu jau kahdus, preekšč zeetas sausas
mahla semes lohti uislawetus, pee Zieglera un beedr. Rihga
pastelejis), tad mehs waretu ar saweenoteem spehkeem gan
pilmigaki ko isdariht, ne ka tas weenam eespehjams.

G. Behting — Behrsmuischā.

Atbilde „kahdam Widsemneekam.“

„Kahds Widsemneeks“ luhdis atbildi us schahdeem
jautajumeem:

1) Waj tahda semē, kur wehl nau sushdi gahsti, bet 4
lihdi 6 labibas nonemtas, kamehr no plawas usplehsta. —
ir skunstigi mehli derigi, un kuri labaki, kaulumilti jeb
superfosfati? Wirsjeme ir melna puhla un grunte: ohlains
mahs ar drusku gluhdas.

2) Waj ir labaki, kad rudens-arumus noeze, jeb kad
tohs atstahj neezetus?

3) Ka wisu weeglaki gushnas (ushnas) no wasaraja
sehjuma, ihpafchi no lineem, war isdeldeht? jo ka lihdi
schim winas til ar raweschanu nihzina, tas nau pilnigi
eespehjams.

Atbildes:

1) No jauna plehsma wairak ka 2 labibas (plaujas)
nemt, bes ka semei zaur mehslaschanu atkal tiktu jauns
spehls jeb waijadziga bariba peewesti, ir arween waina,
kas drihji stipri ween atreebsees. 4, un sinams wehl daudf
leelaka mehtra 6, plaujas weena palat ohtrai, ka japeenem
no steebru-labibas, kartupeleem un lineem, nopohsta ari to
labalo semi til leekstam, ka tad no mehslaschanas ar skun-
stigeem mehslaschanu 3. gada neschauboht buhtu bran-
gus auglus nesufe. Tagad tahdai wahjai un atspehlotai
semei ween weenigi tilai zaur to war lihdiht, ka to kreetni
spehziņa. Prohti, ta jayamet papuwe, kas labi un kahr-
tigi jaapstrahda, un jamehsto ar stalla-mehslaschanu, kureem
par palihgu war peedoht 3 lihdi 6 pudus labu skunstigu

mehslu. Waj superfosfatu jeb kaulumiltu, ir weenalga,
tikai us to stingri jaluhko, ka schee mehli satur deesgan
daudf kuhstoschas fossora-slahbes.

2) Wisahm grubtahm mahlu jeb flapjahm aukstahm
semes schkirahm noejeschana rudenī ir slahdiga, tadeht ka
tahda seme zaur to it lehti sawellahs atkal kohpa, saude
sawu schauganumu (t. i. sakriht, sablihwejahs), pawasari
wehlaki isshuhst un wehlaki eesilt; pee weeglahm, smil-
tainahm semehm no tam nau jahihstahs. Schihš pehdigi
minetas semes jau rudenī noejejoht panahst to, ka tas
darbs pawasari wairš nau jadara, kas pee smiltainas
semes arweenu ir no leela swara un tadeht eewehrojams.

Uš trescho jautajumu atbildefim jo plahchaki ihpafchi
rakstena nahloscha numura. Sintenis.

„Semes sagatawofchana preekšč lineem.“

Preekšč schi noluhka v. Rosenberg-Lipinsky semi ap-
strahda schahda wihse: wusch sehj linus tikai tahda semē,
kas eepreekšč ar stalla-mehsleem un ar mergeli mehslota un
kur weenreis seemas labiba bijuse.

Behz labibas eewahschanas tohp zil ahtri eespehjams
rugaji itin sekli ee-arti un kad labi sawuwufchi, seme atkal
labi diti usarta un wagas ne wairak ka 3 lihdi 4 zollu
platas artas.

Uš schahdu wihsi isstrahdata seme paleef 3 lihdi 4 ne-
dekas meerā. Kad seme warbuht sahktu no karstuma sakalst
jeb ar sahlehm awaugt, tad wina, lai zaur tahdu atmihsti-
naschanu waretu isgaisoht (iisluftetes), weenu jeb wairak
reises tohp noejeta.

Ihši preekšč seemas eesahlschanahs tohp seme gatama
noejeta un, ka sehjamā lauka, labi istihritas uhdena wagas
isdsihtas. Tad seme zauru seemu paleef meerā.

Zaur schahdu preekščlaika isstrahdaschanu, bes ka tas
buhtu par daudf, seme dabohn riktigi noguletees, seemas
flapjums war ahtri noishuht un semes wirschahrta ne par
daudf flapja, ne ari sa-aulsteta, atwehl pawasari zil ahtri
eespehjams linu sehshanu eesahkt.

Pawasari preekšč sehshanahs tohp seme ar smagahm
ejeschahm noejeta jeb itin sekli, 1 1/2 zollu diti, uslahrtata.
Dsilaka arschana nau nekad til laba israhdijschahs ka ta
augschā mineta, tamdeht, ka zaur schaurahm, rudenī ar-
tahm wagahm seme riktigi isruhguše un tik ahtri newar
atkal saguletees.

Augscheja isstrahdaschana atnefs ari to labumu, ka
linds til daudf sahles ne-eerohnahs.

„Tukuma semkophibas-beedriba.“

Tagad nemsim laika, ari ar Tukuma semkophibas-
beedribu, kura nu jau kahdas 24 sapulzes noturejuse,
wairak eepasihtees. Par scho beedribu mums buhs us preek-
schu ar zeem. „Balt. Semk.“ lasitajeem daudf kas jayahr-
runā, un lai sawahm runahm wairak wehrtibas waretum
peeschirt, tad gribam pee schihš beedribas 24. sapulzes,

*) Neis mums weenahza sina, ka Tukuma semk. beedr. maf peedalschanahs
deht nespeischuht p-sahweht; tadeht ar preeku redsam tagad, ka ta sah
aispirt un, ka zeras, ari jorehjam pahahwehs. Red. dzija.

ta 16. Maijâ sch. g., redseht, kahdu labu noluhku ta lihdj schim zensusehs panahkt. Schi sinkahriba pee mums buhs warbuht jo stipraka ari tapeh3, ka wairâl ne kâ kahda zita Kursemes fabeedriba, Tukuma semkohpibas-beedriba lihdj schim sawus wispahrigi derigus sapulzes spreedumus sawâ starpâ paturejuse.

Beektdeen, ta 16. Maijâ sch. g., Tukuma semkohpibas-beedriba notureja, kâ jau nupat dsirdejahm, sawu 24. sapulzi. Sanahkluschi bija 9 beedri un 2 weesi. Wispaa-preeksch beedribas preekschneeks sapulzei lasija Domehnuministerijas rakstu preekschâ, kuzâ tee no beedribas luhgte 600 rubl. f. deht kreetnakas waislas-sirgu eepirskhanas un semes-darba sirgu pahrlaboschanas nebij tapuschi atwehleti. Tad wehl tika nolafits Kursemes Gubernatora raksts par naudas falasifichanu preeksch Dr. Siebolda peeminas zelschanas, Wirzburgâ. Peh3 tam tika kahdi eksemplari no jauneem Latweeschu semkohpibas-lairaksteem sapulzejuscheem isdaliti un abi lairaksti ar preeku apfweizinati. Tad atkal barons Liewen k. is Jaun-Sahtes sapulzei lika to padohmu preekschâ, us preekschu beedribas spreedumus zaur Wahzu semkohpibas-lairakstu „Baltische Wochenchrift“ wispahrigai eewehroschanai atwehleht. Sapulze to peenehma. Tagad Wez-Sahtes semkohpibas-skohlas direktors Sintenis k. tureja schahdu preekschlasifichanu par a h b o l i n u - s a h k u a u d s i n a s c h a n u :

Par to, ka kreetnaka lohpu-bariba ir tas labakais lihdjeklis pee derigas lauku apkohpschanas, gan nu wairs nau nekahdas schaubischanas; til jabrihnahs, ka pee wias schahs sinibas, tomehr wehl aisweenu pee mums lohti mas teel gahdats par kreetnaku lohpu-baribu zaur derigaku lauku eedalischanu un lohpu-baribas audsinaschanu. Tâ lihdj schim Kursemê wispahrigi aprastâ ahbolina audsinaschana, pee kuras tohp lauks ar sajauzeenu no ahbolina un timotejas apsehts un tad weenu gadu preeksch plauschanas un 1—2 gadus preeksch ganibas isleetats, neder wis il reis pee kahrota noluhka panahkuma; jo farkanais ahbolinsch kreetni aug tikai us itin laba lauka un pehz ohtas seemas ari schê it beeschi tâ pasuhd, ka ganibas-lauks tohp gluschi pliks. Tikai timotejas sehklas klahtheejaukschana, zil laba ta ari israhdahs, nau tak ari alasch wifai teizama, ihpafchi kâ bariba timotejas-sahle paleel drihs ween zeeta un pehz noplauschanas lohti lehni pakalaug, tapeh3 nekahdas labas ganibas neisdohd. Ja grib panahkt, ka us masaku klajumu wairâl labas un lohpeem weegli sagremojamas baribas plautu, un pehz tam ganibu atstahkt, kura lauku us 2—3 gadeem til pilnigi sed3, ka tikai kahdas 1 1/2 puhraweetas ir waijadfigas, weenam leellohpanam wisu zauru wasaru ganibas gahdaht, tad waijag buht issehjumam stiprakam un ari sehllu sajaukschana dâud3 daschadigakai, ne kâ tas lihdj schim noteel.

Wias semes-kahrtas, un kas lohti swarigi ir, ari wahjaka un weeglaka seme, der tahdai ahbolinu-sahku audsinaschana un tahdâ wihse lohti labi isleetajahs. Stipraka un daschadiga ahbolinu-sahku audsinaschana atnes schahdus labumas:

1) Ahbolinu-sahku sehjumi isdohd dâud3 beesaki, kuplafi stahmoschu baribas-lauku, kas wairâl iszeesch laika-pahrgroh3ibas; beesi ap-auguschais lauks peetur ari wairâl mitruma, pat pee lohti fausa laika, kas ihpafchi pee wehlaikas ganibas lohti derigs; pat us labakahm semes-kahrtahm is-

dohd ahbolina-sahle wairâl seena ne kâ tibrâis ahbolinsch ween; ahbolinu-sahle isdohd labakohs augkus ari us wahjakas, weeglakas semes, kur ahbolinsch weens weenigs wis negrib labi weiktees.

2) Tahlaks labums ir tē wehl tas, ka ta tâ nosaukta ahbolina-gurdeniba us lauka tohp isnihdeta, ahbolinu-sahle tad war jau pehz 5—6 gadeem atkal us to paschu lauku tapt seh3ta, kamehr weenigais farkanais ahbolinsch til pehz 9—10 gadeem war us sawu agrakaju lauku atpakat greestees.

3) Tilpat pee satas kâ pee fausas baroschanas ir ahbolinu-sahle labaka bariba, un ari pee plauschanas ir kalteschana dâud3 weeglaka un ta war par diwi deenahm agraki tapt pabeigata.

4) Preeksch leellohpeem ir kreetna un beesâ ahbolinu-sahku ganiba us wisadu wihsi eenahzigaka un weseliga, tapeh3 ka ahbolinu-sahlei tihra ahbolina sihwahs ihpafchibas nau. Ja ganiba til kupla stahw, ka nemas melnas semes nau redsamas, un kad lauks nau wifai nabadfigs, tad peeteel ar 1 1/2—2 puhraweetahm preeksch weenas gohws, wisu zauru wasaru.

5) Zaur tahdu jauktu ahbolinu-sahku audsinaschanu nahk beidsiht ari wehl tas labums, ka pat ta nabadfigakâ un sliktakâ seme itin drihs, bes leelahm ruhpehm un makjahm, par eenefigu tihrumu war tapt pahrmehrtita; jo zaur beesaku stahdu-stahweschanu tohp seme mitra tureta, apehnota un beidsiht zaur stahdu atlikumu dâudsumu bagatigaka padarita un tihra ustureta.

(Beigums nahfoschâ numurâ.)

Tifuma un netifuma alga.

Stahs is Latweeschu dshwes, no Lappas Rohrtina. (Turyinajums.)

„Ari tu wari aiseet us fweeschumu.“ wezais atbildeja. „Tahdi kreetni sehni, kahds tu esi, atrohd Kreewsemê us pehdahm weetu, kur war wairâl pelniht ne kâ schê. Tawa Natalija tewi wairs neredsedama, mahzisees tewi aismirst un sawu wihru mihleht, kursch warbuht tad labosees, kad buhs apprezejees; un tu aismirstsi pehz gadeem wiru ari.“

„Schis padohms leekahs man itin labs buht.“ Indrikis fajija drusku preezigaki un sneedia saldatam rohku. „Ja, to es darischu! es eeschu pehz winas kahsahm tahli, tahli prohjam no scheijeenes, no sawas mihlâs dsintenes! Mani schê ari wairs it nekâs nesaiista. Bezaki ir man miruschi un radu man nau. Sawas pahrejahs leetas es warefchu pahrdoh3; naudas man ari ir til dâud3, ka waru ais3eloht un Kreewsemê eedsihwotees. Tadeht wehl reis pate3johs par tahdu labu padohmu!“

Abi aisgahja pa mescha-jelinu draud3igi farunadamees.

IV.

Wairâl nedelas bija pagahjuschas. Wasaras leelaka puse rahdijahs jau pahrgahjuse; putnu dseesmas bija meschâ jau apklususchas, lauku pukites bija pa leelakai dalai seedeht beiguschas; seens un rudsi bija jau noptauti un wasareja sahka us laukeem jau breest. Wisur wareja maniht, ka rudens ar sawu bagatibu tuwojahs.

Kahdâ fildâ deenâ pehz launaga laika Straiddu tehws, firms wihrs, warbuht par sehchdesmit gadeem kahdus pah-raki, sehdeja sawas mahjas preekschâ us benka, sawu pihwi

fmehtedams un meerigi dohmadams. Gresni isbuhweta un labi apkohpta mahja stahweja us va-augsta pakalna, no kureenes wareja pee winas peederigohs plaschohs laufus pahrskatihit, us kureem branga labiba no lehnâ wehja aiskustinata wtknojahs un lika us bagatu plauju zereht. Bet wisu to firmgalwis nelifahs ewehrojohit; wareja manihit, ka pa wina galwu kahdas nopeetnas dohmas maisijahs.

Tè us reis pagalma wahrtini tika atwehrti un kahds zits wezigs wihrs, ari warbuht jau feschdesmitds, eenahza. Tas bija Strasdu tehwa jaunibas draugs no kaiminu draudses, kusch bija pehz wairâk gadeem reis pee ta zee-motees atbrauzis, un tagad bija aisgahjis Strasdu mahjas laufus apskatihit.

„Zuri, tu esi ruhpijs semkohpis,“ winsch fazija firmgalwjam blakus apsehdamees. „Kamehr es ne-esmu tē bijis, tikmehr tu esi sawu mahju un laufus gluschi pahwehrtis, kâ ta lihdsinajahs wairâk glihtai muischinai ne kâ semneeku mahjai. Bet tawi lauki ir jau no dabas til labi, kahdus schē muhsu aprinki war mekht. Kas tew par meescheem, ausahm un lineem, kâ preeks ir tohs usskatihit! Tawi kustonî ir til glumi un iskatabs kâ nopuleereti, un tad tew ar ir ganibas! — Man sinams nau sawds pakalnds til labi, kaut gan es ari saprohtu semi kohpt un ne-esmu wis sawas rohkas flehpi turejis. Ar wahrdu fakohit, es ne-esmu tahdslaimes-behrns, kâ tu.“

„Ansi, neusteiz wis mani par daudi un neslawē mani par laimigu,“ firmgalwis atbildeja schpiji fmaididams. „Es waretu dereht, ka tawa masâ mahjina nau til daudi nopuhtas dsirdejuſe, kâ mani plaschee lambari. Tu wehl iskatees spirgts un spehzigs, tawâ galwâ newar wehl ne-weenu firmu matu eeraudsiht. Bet usskati mani, kâ mans stahws ir salihjis, kâ mani waigi ir frunkaini un kâ mani mati ir gaischi firmi, kaut gan es ne-esmu wezaks ne kâ tu. Astonus behrnus un mihtu seewinu zitu pehz zita us kapu-kalninu pawadiht, waj tas nau wehl deefgan, kas wihra firdi spehj sagraust?“

„Bet tew ir wehl dewitais atlizees,“ draugs atbildeja to meerinadams. „Winsch ir spehzigs jauneklis, tam buhs pariht kahsas ar kreetnako meitu wisâ apgabalâ, zaur kuru wezam tehwa wehl jauna preeka saule dsihwes wakarâ usees, un zaur wedekli winsch mantohs few kreetnu meitu.“

„Ja, es zeru us to,“ firmgalwis atbildeja ahtri. „Behrtutu Natalija ir tahda meita, kuru tas labakais sehns nau gandrihi wehrtis, un es zeru daudi no winas preeksch mana Mikela, kusch ir man pehdigds gaddis leelas raises darijis.“

„Tew wajadseja winu drusku zeeschaki tureht, draugs,“ weefis atbildeja. „Sa-eeschanahs ar flikteem beedreem samaita labus tikumus. Es pats redseju wehrgad muhsu draudses bihbeles fwehttds, zil tas muhsu bainizas frohgâ flikti un netikli uswedahs un plihiteja ar saweem beedreem. Toreis winsch gan bija wairâk glahsē eestatijees ne kâ wajadsigis, un tadeht newaru par winu daudi bahrgi spreest, jo mehš bijam ari jauni, gahjam ari kahdreis wakarâs meitu durwis wirinaht un eemetahm sawu glahsiti, kad frohgâ atgadijamees.“

„Bet mehš darijam wisu ar mehru un isturejamees rahmi un gohdigi. Muhsu tehweem nebija nekad par muhsu nedarbeem skahdes atlihdsinashanas jamakâ, kâ

man tas pee sawa dehla beeschi japeedsihwo. Mehš farga-jamees meitu gohdu aiskahrt un nesadausijam wis kaiminu leetas; ja kahds trakulis buhtu to ari mehginajis, tad pagasta teesa pawehstija to us muischu un lika tam ar rihtsiehm ahda peeminu graisihit. Bet tagad wis ir gluschi zitadi pahwehrtees; jauneki neklausa wairs wezaku pamahzishanas un nepeenem tehwu padohmus; wini dsihwo tikai nesahtigâ plihiteschanâ un trakofchanâ.“

„Bazetees wezais draugs! Kreetna seewa ir tas labakais lihdsellis preeksch tahda trakula, un dasch no teem, kas jaunibâ daudi trako tohp wehlaki tas rahmakais wihrs un kreetnakais fainneeks. Gan Behrtutu Natalija mahzesh winu rahmu dariht; tadeht nebehdajees neko, bet rihtojees, ka wari sawu kreetno wedekli pa gohdam sawemt, kura tew eenesihis jaunu fwehtibu mahjâ.“

„Kad tikai til taht jau buhtu!“ wezais nowuhtahs.

„Nu kas tur wehl waretu par schkehrfleem buht?“

„Man ir stahsitis tizis, ka bruhte mirktoht weenumehr asarâs, tadeht ka wina griboht Mescha Zudriki labaki ne kâ manu Mikeli, bet teekoht tikai no brahla speesta manu Mikeli nemt. To war gan dohmaht, ka winai ir meschafargis labaks, kusch ir tas kreetnakais un gohdigakais jauneklis muhsu pagastâ un par manu Mikeli wis runâ tikai fliktu ween. Kaut gan wini ir jau diwi reises usfaukti un kaut gan us parihtu kahsas noliktas, tomehr wina war us reis faziht: „Es negribu,“ un ta leeta ir beigta. Ar waru tatschu newar neweena speest, to prezeht, ko winsch negrib un tas buhtu ari nepareisi — — —“

Pa tam eekschâ bija stingri sohli dsirdami un Mikelis injahza smilpodams ahra, gresni gehrbees un smuku speeki gaisâ wehzinadams.

„Dehls, tu tatschu wairs ne-eesi nekur laukâ, jo wakars nau wairs tahtu?“ tehws to usrunaja.

„Un kapehz nē, teht?“ Mikelis prasija strupi.

„Tu waretu ar saweem beedreem fatiktees un wehli laukâ palikt. Tew tatschu jadohmâ us to, ka pariht tew buhs kahsas, no kuras deenas tew tahda trakuliga apahrt-blandishanahs ja-atmet un japaleek par rahmu wihru. Waj tu nemas nedohmâ us sawu bruhti, kurai tas teescham nepatiks dsirdeht, ka tu wehl ohtrâ wakarâ preeksch kahsahm esi isgahjis un ar saweem beedreem trakojis.“

„Mihâ, teht, rihtâ es palikschu wisu deenu mahjâ un nakti ari,“ Mikelis atbildeja glaimodams; „tad tu wareſi man zil tew ween patihk padohmus doht, kâ kreetnam wihram pret sawu seewu jaisurahs. Tad es ari usraudsihku, ka wis teek us kahsahm pareisi isrihkots.“

„Waleez mahjâ, mans behrnus,“ wezais fazija bailigi un glaudija ar sawu idiluscho rohku dehla tuklo rohku; „dari man to patishanu un waleez schodeen mahjâ! Es sapnoju isgahjuschâ nakti par tewi, kas neko laba nenosihmē. Ne-eij schodeen nekur mans dehls.“

„Sapni ir neeki un teem tizeht ir mahnu tiziba, un mahnu tiziba ir irawejomâ kâ nesahle no labibas. Kad tu, teht, buhtu wehl jauns, waj tad tu guletu meerigs mahjâ un nomurgotohs ar sawneem? Tu nahktu teescham mums lihdi un wehli guleht eihoht tew nebuhtu nekahdi sawni.“

„Gannais behrnus! Kur ir kahds frohgis muhsu apgabalâ, kurâ tu nebuhtu plihitejis? Kur ir kahda mahja muhsu pagastâ, kurâ tu nebuhtu ar saweem beedreem pa

naktim wasajees un lahdaš leetas šadausijis. Daudi ir nahkufchi pee manis par temi fuhdsetees un man bija teem flahde ja-aismakša, lai zaur apfuhdšechanu pee pagasta teefas netaptu tew un man fauns darihts. Wiši gohdigi pagasta laudis tura uī temi pehz toisnibas launu prahtu, un kà dširdu dašchi efoht norunajufchi temi kreetni ispehrt.

Mikelis vazehla lepni galwu, pagreesa platmali uī weenu aui un wehzinaja lepni šawu speeki.

„Kursch gan eedrohschinatohs mani aistikt? jo katris šina, ka mana duhre ir stipra un zeeta kà almins!“ wiensch iisauzahs lepni. „Tew waijadsetu par to lepotees, ka tew tahds stipris dehls, bet ne wis mani par „fauno behrnu nosaukt.“

„Tu eši weenigà atwase, kas man no manas pagahjušchahs laimes atlikufe,“ wezais fajija šahpiqi, „un tu eši pret mani stuhrgalwigs un nepaklausigs. Klauši jel scho-rei, dehls, un paleez schowakar mahja.“

„Teht,“ Mikels atbildeja, „tu eši deht wezuma glufchi behrnigs tapis, ka tas tew tuhlin pee širds kerahs. Kad ari es deesin kà gribetu tew patikšchanu dariht, tad scho-deen es to tomehr newaru. Wiši mani beedri, kuri uī manu rehkinu deesgan dsehrufchi, ir nodohmajufchi man, zaur prezeschanohs no winu beedribas isstahjotees, schowakar augstu laimi Salmu krohgà uidsert, un wehlahs ar mani wehl pehdigo wakarū preezigi pawadiht, un es esmu šawu wahrdu dewis, ka tur buhschu. Ja ari mums kahdi atreebigee usbruktu, tad gan mehš sinatu, kà jaturahs. Ja nu es, winu lihdschiginigais preekschneeks, kas šawu wahrdu dewis, ka tur buhschu, tomehr turpu neaifsetu, ko tad wini no manis gan dohmatu? Wini apfmeetu mani un fajitu, ka tehws mani laikam mahja šwenu-kuhti eeflohdsijis. Tadeht neaifleeds man teht eet, ta ir pehdigà reisa; tu jau nepaleez weens mahja, taws weefis pahšinahs šawu laiku. Šarunajatees abi wezee par šawahm jaunibas deenahm un atwehlē Mikelam šawu walu.“

To fajijis wiensch isgahja weeglds sohlds pa pagalma wahrtineem ahra, dšeedadams:

„Tee uiflat to par grehku,
Kas teem wairs netihkash,
Kas tas war buht par grehku,
Ka jaunee preezajahs?“

Weefis fratija galwu un fajija: „Pasaule leekahs tagad pawifam ohtradi apgreesufees. Kas preeksch desmit gadeem buhtu to teizis, ka juhsu pagahs tahds isstatisees un laudis tã kundisiki dšihwohs, to katris buhtu par meli lamajis. Pascheem almineem jabrihnahs par tahdu nepaklausigo un stuhrgalwigo jaunekli, kas par šawa tehwa wahrdeem neko wairs nebehda.“

„Nahz eekschã draugs,“ šringalwis fajija, dehlam ar šlumigahm azihm pakat škatidamees. „Nahz eekschã, pfah-pafim par wezo labo laiku, kamehr tas trakulis pahrnahs. Schodeen mana širds ir lohiti nemeeriga un behdiga wina deht.“

„Pakaujees uī Deewu, Juri,“ weefis to meerinaja. Ar jauno wedekli wezee laiki atkal eegreesufees apakšch tawa gohdiga pajumta un tu warefi šawà muhšcha-wakarà meerigs dšihwoht.

(Turpinajums nahkofchã numurã.)

Wahrpas.

Malkas fa-ehschanu no tahrpeem war issargahht. Dedšinamu malku, kà ari leetas sohkus, war no tahrpu faehschanas issargahht, kad duhmōs noleek. bet ruhmes deht tas nau arween eespehjamš, tamdeht waijaga katru malkas fluzi jeb leetas-fohla gabalu, tã kà zelma gals nahl uī augfchu, wehšã weetã nostahdiht un zaur to panahšs, ka neween malkas fa-ehschana no tahrpeem buhs drohschinata, bet ari tahrps, kas malkã at-rasees, drihs nomirš.

Schi lecta isleekahs gan drufku ehrmiga, bet pehz wairãl malkas zirteju apleezinašchanas, kas scho mehginafchanu is-darijufchi, ta efoht pilnigi rittigi.

Kã war issinaht, kur apakšch semes ir almeni? Kad sneegš preeksch semes šafalschanas uifneeg, kas seemã wairãl reises noteek, buhs katrs eewehrojis, ka sneegš arweenu, kad tas tãifahs atkal no-eet, uī tihromeem weetahm jo ahtraki nofuhst un mafus apalus plazisfus atstahj. Katrã tahdã weetã semē atrohnaahs kahds jo leelaks almens. Neween kur almens itin šekli, bet ari kur wiensch pehdu dšitaki semē atrohnaahs, sneegš jo ahtraki no-eet, tamdeht šchis eewehrojums, kas wafarã nau eespehjamš isdariht, preeksch tahdreem apgabaleem, kur almeni maš, war buht no leela šwara.

B. Reif Tu ar eši šuwis mandš nagōš. Tew preeksch manim, wezã Latw. Brentšcha, janoleek ekšaments!

S. Tu laikam gribēji fajiht ekšaments?

B. Ja, Tew janoleek ekšaments. Ušmini manu mišklu: Kã tas nahkash, ka neweens Latw. laikraštis „Školas“ nau peeminejis, ko tatschu wiši gaidija, un Wahzu awifes turpretim „Štolu“ it širfniqi apšweizimaja?

S. Nelas nau weeglaki ušwineht, ka scho mišklu. Pehz Latweeschu laikraštū dohmahm Školas-awise lihdsinajahs labai nama-mahtei, no kuras publikã neteek runahšs.

B. Ne kã, gudrafs Šwingulit, Tu eši zauri kritiš!

S. O ho?

B. Ja, o ho, Tu eši glufchi zauri kritiš un no wezã Brentšcha Tu diploma nedabufi!

S. Ja wehl nebuhtu leela nelaine, bet kã tad Tawa miškla ihsti jaunimin?

B. Es pats to gan ar nesinatu, bet kahdã beedribã to mineja tã: „Škola“ ne no weena Latw. laikraštū nau peemineja tamdeht, ka „Baltijas Semfohpis“ to lihdsi nemdams ušdrihtšteees Latweeschu attihstifchanas leetã mehginahht truhkumu ispidiht, turu kreetnakee tautas-dehli, ihpafchi Kronwalda Atis, atrada par lohiti leelu.

S. Nu, lai Tew ar reis paleek tãifniba, jo žitadi Tew truhšs duhschas, ar manim istreektees.

B. Tã ir.

Atšaufschanahs.

Balt. Semfohpja 24. num. atrohnamš isšlaidrojums „kahdã wišē war pee neleelahm plawahm un ganibahm it ahtri un

ne us pahrahk dabrgu wihsj pee laba lohpu pulka ustureschanas peektapt?" Dohbeles semkohpibas-beedribas mehnescha-fapulze 5. Junija 1875. scho jautajeenu isfkaidrodama dohd padohmu warbuht 10 lauku fainneeziibu eewest. Nefas nekait, brangi isnahk us 10 laukeem feht, jo peektà dala tohp ar ahbolixu fehta. Waj nebuhtu labaki us 11 laukeem? jo tad nahk leelaka ahbolixu ganiba; kad lauks noganihts, trihs (tikai trihs?! Red.) nedekas preeksch rudsu schfchanas usarams, tad ar rudseem apsehjams. Esmu apjautajees, pehz ahbolixu rudsi labi pa-augohk.

Es lihds schim sehju us 10 laukeem, bet nu zeru nahkamu pawafari 11 laukds eedalih; tahs eedalishanas wiseem nu gan nau weenadas, kahda kuram seme; es zeru schahda wihsè dariht: 1. rudsi kur ahbolixu usfeh; 2. ahbolixsch I.; 3. ahbolixsch II.; 4. ahbolixu ganiba, kur tai gadà wehl rudsi ja-eefeh; 5. rudsi; 6. meesch; 7. papuwe; 8. rudsi; 9. sirai un kartupeki; 10. aufas; 11. papuwe. Ja kahdam ta eedalishana wehl zitadi un labaki isnahktu, tad par wina pasinojumeem pateiktumees. B. Wahwer.

Kad esmu Lawà tuwumà.

Kad esmu Lawà tuwumà
Tu esi slepna
Tik tumfchi neisprohtama
Kà pati muhschiba.

Un ja is schkirta tahluma
Us Lewi dohmaju!
Kà fapnis tas man kaitina
Ko klufahm mihoju.

Talab is schkirta tahluma
Nu Lewi tukloschu!
Bet Lawà klufà tuwumà
No Lewis fapnoschu. Grawixu Kahrlis.

Atbildes.

Skohlotajam J. —rt. — S. Zuhš luhdsat, laj mehš tohs ihgnumu daroschus un reebigos wahrduš (pehz originala: die abscheulichen und ekeligen Wörter) par peem. (J. B.) „weelas, buhtes, (u. i. w.)“ no muhsu lapas isnihzinam. Scho luhg-fchanu schimbrihscham deemschehl nespehšim wis ispildiht, jo tad muhsu rakfneeziibà rastohs atkal rohbs jeb plaisna, kahda bija, kad nelaika Kronwalda Utis minetohs wahrduš wehl ne-bija atwasinajis. Sinans, ka Zuhš luhg-fchanu tuhliht is-pildisim, tik lihds ka Zuhš weelas un buhtes weeta buhsit atraduschi zitus wahrduš, kas labaki un ari — rittigaki. Tikai mums jau eepreeksch javeemin, ka mehš Kronwalda behrnus neišmainisim wis pret „stosseem“ jeb „kerpereem“, kas tikpat ebr-moti kà „dabas-keneris.“

L. B. — B. Zuhš luhdsat padohma, „kà lai jo ahtrati nahkat pee jo pilnigas un isglihtotas mahtes-walodas mahtšlas, ko jaunàs deenàs eemantohk liktens Zums nebija nowehlejis.“ Eepreeksch peeminedami, ka muhsu waloda jo deenas jo wairàt attihstahs un ka tadeht mums pascheem ar wina ja-attihstahs lihds, mehš tizam, ka Zuhš scho mehrki jo drohschati panahktu labà walodà rakstitas grahmatas un awises lafoht. Kam waloda ari teoretiski fkaidri jasim, buhs jamahzabs no Bielen-šaina gramatitas. Tohs sweschohs jeb jaunohs wahrduš, kas wiswairàl rakšids teek leetoti, mehš pehz eepsehchanas is-fkaidrosim Skolà (st. 1. un 2. S. Nr.).

Sz. W. — S. Zuhš šinat, ka Zuhš raksti mums arween mihki, bet schoreis nespehšjam Zuhš wehleschanohs ispildiht. Kaps feds mironus un ari wezee laiki ar wisahm jawahm maldishanahm dušs kapà. Un kapehz Zuhš gribat laikrakstà to nest preekschà, kas pilnigi peeder preeksch teefas? Wes tam ari mehš personigahm kildahm nekad neatwehšim jawu lapu. Mums ir jaapkaro nebuschana un nepareisibas muhsu paschu fadšiwè, bet ne schis un tas zilweks un wehl masaf kahds amata-wihrs! Redakzija.

Atbildedams redaktors un idewejs: G. Mather.

Sludinajumi.

Bohdes atwehreschana.

Zaur scho augsti zeenitai publikai darom šinamu, ka mehš festdeenà, tanj 25. Oktobri schè Nihgà atklahjam

Lehrauda-pretschu-bohdi

apalsch ta wahrda

Hartmanis un Liss,

Kalku-eelà, Nr. 6, Balkina namà.

Zeen, publikas ustizibu isluhgdomees mehš paleekam ar zeenishanu

**Kahrlis Hartmann.
Roberts Liss.**

Nihgà, 22. Oktobri 1875.

S. Brinkmann & Co.

Nr. 4. Katolu eelà. Nr. 4.

Peedahwa jaunū fahitjumu dubultstosu man-telus un jakas, šischi un wilainu andeklus vreekch manteleem un laschoku wiradrahnahm. gar-dinus, galdantus un grihdas drahnas, Aug-leeschu puskameti, morè un flonelli, wilai-nus andeklus vreekch drahnahm teelà iswehkl.

wilainus mebelu damastus à 75 ol. fangu wefchu, leetus-schirmus, Peterburgas gu-mi-galoschas, Peterburgas kartunus 10 ol. par 1 rbl. schirtinus 12 u. 13 ol. par 1 rbl. Ši-neeschu andeklus, 6 ol. par 1 rbl. puskawilai-nus andeklus, 9 u. 10 ol. par 1 rbl., tolderinu 10. ol. par 1 rbl., wisfadas odera drahnas; ka ari katra apsteleschana us manteleem un pahrtaišfcha-nas teek abtri un lehti isdaritas. Wes tam teek da-schabas schè nepeeminetas vrezes par lehtaku zenu peedahwatad. 2

Augšta laime!
draugam B. Freymanim Nihgà
un wina jaunai
muhšcha beedrenei.
Lai Laimes-mabte kaku deenu
Zums wifà muhschà usnaida!
Lai Lihgo aulte Zuhš arweenu
Un Milda wisur pawada!
Lapas Mahrinsch.

Augšta laime!
tautas deklam us wahrda deenu.
Lai saku Lawas zeribas!
Ko wehlejees, lai weepidabs!
Tautas meita.

Bischu kalendere,

Is brihwlunga no Berlesch bischu-kalenderes pehz schejenes semmes un gaisa-buhfchanas istaišta uu abtullota. Štoohita no Kursemes bischu-lohpschanas beedribas. Rakka 20 kap.